

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 18SKomp/1/2023
Identifikačné číslo spisu: 2622202842
Dátum vydania rozhodnutia: 28. júna 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Nad'
Funkcia: členka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:2622202842.1

UZNESENIE

Kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky zložený z predsedu senátu JUDr. Pavla Nad'a a členov senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, JUDr. Jaroslavy Fúrovej (sudkyne spravodajkyne), JUDr. Nory Halmovej, JUDr. Jany Haluškovvej, JUDr. Terézie Mecelovej, Mgr. Michala Novotného a prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., v kompetenčnom spore medzi Krajským súdom v Trnave ako správnym súdom a Okresným súdom Senica, vo veci žalobkyne O. R., D. X. V. XXXX, Z., F.Y. XX/XX, A. N., S. C. XX, proti žalovanému Mestu Senica, Senica, Štefánikova 1408/56, IČO: 00309974, o zaplatenie 482,17 eur, naposledy vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 14S/164/2022, o nesúhlase s postúpením, takto

r o z h o d o l :

Na prejednanie veci nie je daná právomoc správneho súdu.

O d ô v o d n e n i e

I.

Predmet konania vo veci

1. Žalobkyňa podaním adresovaným a doručeným Okresnému súdu Senica dňa 11. mája 2022 označeným ako žiadosť o vrátenie poplatku za smeti datovaným k 05.10.2021 žiada Mesto Senica o vrátenie sumy 482,17 eur. Túto sumu žalobkyňa identifikovala ako platbu za smeti v meste Senica. Svoju žiadosť žalobkyňa odôvodnila tým, že predmetnú platbu urobila v hotovosti na mestskom úrade v meste Senica ihneď, ako sa dozvedela o nedoplatku, ktorý mal vzniknúť nedorozumením a bez oboznámenia situácie zo strany mesta Senica. Zároveň uviedla, že sa od roku 2012 nezdržiava v mieste trvalého pobytu, v meste Z., ale na adrese S. C. XX S. N., kde býva so svojím synom v ubytovacom zariadení. Za ubytovanie platí nájomné vo výške 359 eur, v ktorom je zahrnutý aj mesačný poplatok mestu za smeti za ňu a za jej syna. Predmetné podanie predložila žalobkyňa Okresnému súdu Senica (ďalej len „civilný súd“) spolu s prílohami, a to pokladničným dokladom vyhotoveným mestom Senica o platbe vo výške 482,17 eur na účely komunálneho odpadu a potvrdením správcu ubytovacieho zariadenia o ubytovaní žalobkyni v zariadení.

2. Na základe výzvy na doplnenie podania urobenej civilným súdom uznesením z 27. júna 2022, č. k. 10C/10/2022, žalobkyňa urobila v konaní ďalšie podanie, pričom uviedla tie isté skutočnosti ako v pôvodnom podaní, avšak ako žalovaného označila Mestský úrad, Senica, Štefánikova 1408/56.

II.

Kompetenčný spor

3. Predtým ako kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „kompetenčný senát“) pristúpi k posúdeniu dôvodnosti nesúhlasu Krajského súdu v Trnave (ďalej len „správny súd“) s postúpením veci špecifikovanej v záhlaví tohto rozhodnutia (ďalej len „vec“), preskúma, či medzi civilným súdom a správnym súdom je kompetenčný spor, o ktorých je príslušný rozhodovať podľa § 8 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. Z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“).

4. Okresný súd Senica ako civilný súd s odkazom na § 43 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a § 9 a nasl. SSP postúpil vec Krajskému súdu v Trnave ako správneho súdu z dôvodu, že žalobkyňa spochybňuje zákonnosť postupu žalovaného pri výkone kompetencie orgánu verejnej správy, preskúmanie ktorého patrí do právomoci krajského súdu.

5. Správny súd s odkazom na § 18 ods. 4 SSP predložil vec na rozhodnutie kompetenčnému senátu z dôvodu, že nesúhlasí s postúpením veci urobeným civilným súdom, a to preto, že sa žalobkyňa nedomáha preskúmania zákonnosti žiadneho rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu orgánu verejnej správy, ako ani poskytnutia ochrany pred nečinnosťou orgánu verejnej správy. Zároveň, z dôvodu, že žalobkyňa žiada vydať predmet plnenia „vrátenia poplatku za smeti“ (komunálny odpad), ide podľa správneho súdu o vydanie bezdôvodného obohatenia, teda súkromnoprávny spor.

6. Z postupu civilného súdu vyplýva, že vec považoval za patriacu do právomoci súdov Slovenskej republiky, no nepovažoval sa za súd vecne príslušný na konanie v prvej inštancii o veci, keďže túto pokladal za správnu vec v zmysle § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Zároveň mal za to, že vecne príslušným súdom je správny súd ako správny súd v intenciách SSP.

7. Z postupu správneho súdu vyplýva, že vec považoval za patriacu do právomoci súdov Slovenskej republiky, no nepovažoval sa za súd vecne príslušný na konanie a rozhodovanie o veci v správnom súdnictve, keďže vec pokladal za občianskoprávnu vec v zmysle § 2 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch.

8. Z uvedeného tak vyplýva, že medzi civilným súdom a správnym súdom je kompetenčný spor, o ktorom je kompetenčný senát oprávnený rozhodovať podľa § 8 ods. 1 SSP.

III.

Posúdenie dôvodnosti nesúhlasu s postúpením veci

III.1 K povahe právneho vzťahu

9. Úlohou kompetenčného senátu je posúdiť povahu právneho vzťahu, z ktorého žalobkyňa vyvodzuje svoje právo na vrátenie sumy zaplatenej za smeti mestu, v ktorom má trvalý pobyt, ale v danom meste sa nezdržiava niekoľko rokov.

10. Zo skutkových tvrdení uvedených v podaní žalobkyne vyplýva, že mestu Senica zaplatila miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (ďalej len „poplatok“), a to z dôvodu jej právneho postavenia ako poplatníka podľa § 77 ods. 2 písm. a) zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 582/2004 Z. z.“), keďže ako fyzická osoba s trvalým pobytom v meste

Z. má povinnosť platiť poplatok. Žalobkyňa tvrdila, že sa niekoľko rokov nezdržiava v meste Z., ale v meste N.. S nezdržiavaním sa po určitú zákonom stanovenú dobu na území obce, vo vzťahu ktorej je dané postavenie poplatníka, zákon č. 582/2004 Z. z. (§ 82 ods. 2 až 5) spája nárok poplatníka na zníženie alebo odpustenie poplatku. Žalobkyňa nepoužíva vo svojom podaní slová zníženie alebo odpustenie, ale slovo vrátenie. Zákon č. 582/2004 Z. z. však v § 82 ods. 1 upravuje aj situáciu, kedy obec vráti poplatok poplatníkovi. Jednou z podmienok je, že poplatníkovi zanikla povinnosť platiť poplatok v priebehu zdaňovacieho obdobia. Z podania žalobkyne ale vyplýva, že dôvodí skutočnosťami, ktoré súvisia s uplatnením nároku na zníženie alebo odpustenie poplatku, nie s vrátením poplatku.

11. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na pôsobnosť obce ako subjektu územnej samosprávy vo veciach miestnych daní a miestnych poplatkov. Obec má právomoc zaviesť miestne dane a miestne poplatky, ako to vyplýva z čl. 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov (ďalej len „Ústava“), zákonného zmocnenia obsiahnutom v § 2 zákona č. 582/2004 Z. z. a z § 4 ods. 3 písm. c) a 11 ods. 4 písm. d) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. V takom prípade má obec normotvornú právomoc vykonávanú prostredníctvom obecného zastupiteľstva. Výnosy z miestnych daní a miestnych poplatkov sú príjmami rozpočtu obce, ako to vyplýva z čl. 62 ods. 2 a čl. 59 Ústavy, § 5 ods. 1 písm. a) zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a § 100 zákona č. 582/2004 Z. z. Obec vo vzťahu k miestnym daniam a miestnym poplatkom taktiež vykonáva aj správu a má postavenie správca dane v intenciách zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „DP“), ako to vyplýva z § 4 ods. 1 a 6 ods. 1 DP s odkazom na § 99 ods. 2 a § 100 zákona č. 582/2004 Z. z. v takom prípade má obec právomoc orgánu verejnej správy.

12. Nielen z vyššie naznačeného, ale aj priamo z § 102 zákona č. 582/2004 Z. z. vyplýva, že vrátenie, zníženie alebo odpustenie poplatku je súčasťou správy miestnych daní a poplatku, na ktorú sa vzťahuje DP. V týchto prípadoch však bude obec ako správca dane postupovať podľa príslušnej úpravy zákona č. 563/2009 Z. z. Otázka nároku na vrátenie poplatku nie je komplexne upravená v zákone č. 563/2009 Z. z., keďže upravuje len podmienky vrátenia poplatku, pričom tieto sú upravené odlišne v prípade daňových preplatkov podľa DP. V ostatnom rozsahu tak platí úprava DP. Preto poplatník, ktorý má nárok na vrátenie poplatku musí podať žiadosť o vrátenie poplatku (ako daňového preplatku), ako to vyplýva z § 79 ods. 2 DP. Dôvodnosť tejto žiadosti obec vyhodnotí a len v prípade, že jej nevyhovie v plnom rozsahu, vydá o tom rozhodnutie. V prípade zníženia a odpustenia poplatku, zákon č. 582/2004 Z. z. v porovnaní s vrátením poplatku neupravuje len podmienky, za ktorých splnenia má poplatník nárok na zníženie alebo odpustenie poplatku, ale zároveň aj spôsob a lehotu na uplatnenie nároku, ako aj formu individuálneho správneho aktu v prípade vyhovenia, ako aj nevyhovenia žiadosti o zníženie alebo odpustenie poplatku.

13. Z vyššie uvedených súvislostí vyplýva, že zákon č. 582/2004 Z. z. priznáva poplatníkovi právo na vrátenie, zníženie alebo odpustenie poplatku, ak nastanú skutočnosti predpokladané zákonom. Predmetné práva nie sú priamo na základe zákona nárokovateľné, ale zo strany nositeľa týchto práv je nevyhnutné iniciovať administratívne konanie (nie súdne konanie), konkrétne daňové konanie, v ktorom o týchto právach koná správca dane ako orgán verejnej správy. Toto konanie je (resp. má byť) zavŕšené prijatím individuálneho správneho aktu (rozhodnutie alebo oznámenie podľa § 82 ods. 3 zákona č. 582/2004 Z. z.) alebo uskutočnením postupu pri plnení úloh v oblasti verejnej správy (vrátenie poplatku podľa § 82 ods. 1 zákona č. 582/2004 Z. z. a § 79 ods. 2 DP). Uvedené práva nemajú podklad v občianskoprávnom vzťahu, ale sú vyvedené zo vzťahu medzi správcom dane a poplatníkom ako daňovým subjektom, čo je vzťah vyplývajúci z finančnej činnosti štátu, resp. štátnych orgánov alebo orgánov územnej samosprávy. Taký vzťah nemožno podriaďovať pod vzťahy, v ktorých vznikajú súkromnoprávne spory alebo ktorých sa týkajú iné súkromnoprávne veci podľa § 3 CSP, a preto nárok uplatňovaný žalobkyňou nemôže byť považovaný za nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Právo na vrátenie, zníženie alebo odpustenie poplatku je tak verejne subjektívnym právom, konkrétne právom v oblasti verejnej správy.

III.2 K zásahu orgánu verejnej správy do práv alebo právom chránených záujmov

14. V predmetnom právnom vzťahu pripadá do úvahy vznik potreby poskytnutia ochrany právu na vrátenie, zníženie alebo odpustenie poplatku správnym súdom v správnom súdnictve. Tejto sa poplatník môže domáhať v zmysle § 2 ods. 2 SSP vtedy, ak tvrdí, že niektoré z týchto práv boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy. Nevyhnutným predpokladom tak je, aby sa o práve vyvodenom zo zákona č. 582/2004 Z. z. začalo administratívne konanie a prípadne aj vydalo rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy, a to v závislosti od požadovanej súdnej ochrany. Z podania žalobkyne však nevyplýva takáto skutočnosť, pričom žalobkyňa ani len netvrdí, že by zo strany mesta Senica akýmkoľvek spôsobom došlo k zásahu do jej práv. Hoci žalobkyňa uvádza, že sumu, ktorú žiada vrátiť, zaplatila ihneď ako sa dozvedela o nedoplatku „na smeti“, nesmeruje svoje podanie proti výzve na zaplatenie daňového nedoplatku alebo akýmkoľvek iným zásahom správcu dane, z ktorých by daná výzva vychádzala (napr. vyrubenie poplatku alebo určenie poplatku podľa pomôcok) alebo ktorým by predchádzala (napr. ne/vyhovenie námietke proti výzve).

15. Správny súd svoj záver o nesúhlase s postúpením odôvodňoval aj tým, že v podaní absentuje špecifikácia rozhodnutia mesta Senica, ktoré by žalobkyňa považovala za nesprávne. Tu kompetenčný senát poukazuje na to, že absencia označenia rozhodnutia sama o sebe neznamená, že ide o vec patriacu do pôsobnosti civilnému súdu. Vyplýva to zo toho, že daná skutočnosť je v prípade vecí patriacich do pôsobnosti správneho súdu vadou, podľa povahy ktorej môže správny súd odmietnuť žalobu podľa § 98 ods. 1 písm. h) SSP s odkazom na § 59 ods. 3 SSP. Kľúčové tak nie je označenie individuálneho správneho aktu, ale samotné tvrdenie, že takým alebo iným zásahom boli práva žalobkyne porušené alebo dotknuté, z dôvodu ktorého sa domáha súdnej ochrany. Takéto tvrdenie v podaní žalobkyne absentuje, a preto hoci sa podanie týka práv v oblasti verejnej správy, nejde o správnu vec v zmysle § 2 ods. 1 písm. c) zákona o súdoch, ale o vec, v ktorej koná a rozhoduje príslušný správca dane.

16. Kompetenčný senát v prípade kompetenčného sporu podľa § 8 SSP nerozhoduje o tom, či je alebo nie je daná právomoc súdu alebo iného orgánu podľa § 11 ods. 1 CSP, ale ako vyplýva z rozhodovacej praxe kompetenčného senátu len o tom, či na prejednanie veci je alebo nie je daná právomoc správneho súdu. Zároveň ak kompetenčný senát v konaní o kompetenčnom spore podľa § 8 SSP dospeje k právnej úvahe o absencii právomoci súdu Slovenskej republiky na konanie o spore alebo veci, nie je oprávnený rozhodnúť sám o zastavení konania (vedeného vo veci v ktorej vznikol kompetenčný spor) podľa § 9 CSP, keďže môže disponovať len svojím konaní o kompetenčnom spore, nemá postavenie súdu podľa § 9 CSP. Preto v tomto prípade môže kompetenčný senát rozhodnúť len tak, že nie je daná právomoc správneho súdu.

17. Ako vyplýva z § 18 ods. 4 SSP, civilný súd a správny súd sú rozhodnutím kompetenčného senátu viazané. Civilný súd však nie je viazaný právnou úvahou kompetenčného senátu o absencii právomoci súdu na konanie o veci. Posúdenie, či vec patrí do právomoci súdu Slovenskej republiky (alebo iného orgánu Slovenskej republiky), je v zmysle § 10 CSP výlučne vecou civilného súdu, pričom až rozhodnutím kompetenčného senátu urobenom v spore o právomoc podľa § 11 ods. 1 CSP, by boli súd a iný orgán verejnej moci viazaní.

18. Kompetenčný senát preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia.

19. Toto rozhodnutie prijal kompetenčný senát pomerom hlasov 8 : 0.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

